

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

**2026-YIL / IYUN/6-SON,
IV-QISM**

Google Scholar

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
IV-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL ENERGIYA SEKTORIDA VENCHUR INVESTITSIYALARINING RIVOJLANISHI: GLOBAL TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON IMKONIYATLARI	12
Qarajanova Gulnoza Tolliyevna	
MILLIY KOMPANIYALARNI BAYNALMILALLASHUV BOSQICHLARI VA XALQARO KORPORATIV BIRLASHUVLAR (M&A) STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	19
Shokirov Shoxruxmirzo Baxtiyorjon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI IQLIM VA EKOLOGIK O'ZGARISHLARGA MOSLASHTIRISHDA SMART TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH METODOLOGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	23
Mirzataev Salamat Muratbaevich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA MEVACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ISHLAB CHIQRISH VA RENTABELLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	28
Tureev Azizbek Abatovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH XIZMATLARINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK MODELII.....	32
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	37
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL INSURANCE MARKET AND THE LEVEL OF INCLUSIVENESS.....	43
Ravshanova Mohinur O'rolovna	
O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI AJ KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	51
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARI.....	55
Qaraev Anvar Botirovich	
THE IMPACT OF LOYALTY PROGRAMS ON CUSTOMER RETENTION IN ONLINE COSMETICS: A MIXED-METHODS STUDY	61
Toirova Mubina	
IQLIM O'ZGARISHI VA "YASHIL" TRANSFORMATSIYANING JAHON MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI.....	66
Qo'chqorova Muxlisaxon Ulug'bek qizi	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIDA RAQAMLI PLATFORMALAR - ELEKTRON TIJORAT SAYTLARI, MARKETPLEYSLAR VA MOBIL ILOVALARNING O'RNI.....	73
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI	79
Abdulla Mavlonov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI LOGISTIKASINI RAQAMLASHTIRISH ORQALI BOZOR INFRATUZILMASI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	82
Komekova Gulzira Sharbaevna	

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К АГРЕГИРОВАНИЮ РАЗРОЗНЕННЫХ ДАННЫХ В ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ	87
Бекматов Акмал Курбонмахматович	
SUG'URTA TASHKIOTLARIDA MHXSGA O'TISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	93
Azamatova G. I.	
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHGA YO'NALTIRILGAN INVESTITSİYALARNING XARAJAT-FOYDA TAHLILI	98
Omonov Olim Murodullayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	104
Isxakova Sarvar Ayubovna	
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В КРЕДИТНОМ СКОРИНГЕ РОЗНИЧНЫХ ЗАЁМЩИКОВ: ОПЫТ АКБ «КАПИТАЛБАНК» (РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН)	109
Жанайдарова Камола Абаевна	
CHANGE MANAGEMENT DURING QUALITY ASSURANCE REFORM IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	115
Urinov Bobur Nasilloevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL VODOROD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING BIZNES VA INVESTITSION MEKANIZMLARI	123
Nuraliyeva Komila Sanaqulovna	
XUFYONA IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA XALQARO TAJRIBALAR TAHLILI: SOLIQ ISLOHOTLARI VA RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	130
Utkirova Jasmina Jasur qizi	
XORIJIY DAVLATLAR AMALIYOTIDA XUSUSIY INVESTITSİYALAR VA AHOLI DAROMADLARI O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TARTIBGA SOLISH YO'NALISHLARI	135
Salimova Zaxro Sobirjon qizi	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY TAHLILI VA BASHORATI	141
Xakimov D.R.	
ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОГРЕССА НА ЗАНЯТОСТЬ: ОПТИМИЗАЦИЯ И ТРАНСФОРМАЦИЯ РАБОЧИХ МЕСТ	151
Эркинбаева Камила Жавлонбековна	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	156
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich	
HUDUDLARDA TURISTLARGA UMUMIY OVQATLANISH XIZMATLARINI KO'RSATISHNING SAMARALI RIVOJLANISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH: RFEI INDEKSI, KLASSTER MODEL VA "TASTE UZBEKISTAN" RAQAMLI EKOTIZIMI	162
Maxmadiyeva Charos Xayrullayevna	
SAVDODA MARKETING TADQIQOTLARINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	171
Jalalova Dildora Jamolovna	
КЛИМАТИЧЕСКОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ В КОНТЕКСТЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	174
Лана Цхай	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARNI MOLIYAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNI MASALALARI	181
G'oziyeva Moxira Rustam qizi	
TA'LIM MUASSASALARIDA LIDERLIK SAMARADORLIGINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	189
Yuldashova Yoqutoy	

KICHIK VA O'RTA BIZNESNI RAQAMLI KREDITLASHNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI.....	193
Karimova Aziza Maxomadrizoyevna Abduraxmonov Faridun Firo'z o'g'li	
SANOAT TARMOQLARIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA KONSEPSIYASINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL MAZMUNI	199
Mamarasulova Iroda Zafarjon qizi	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРИЯ, ОТРАСЛЕВАЯ СПЕЦИФИКА И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ.....	204
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
ENHANCING GREEN ACCOUNTING IN UZBEKISTAN: COMPARATIVE LESSONS FROM DEVELOPED ECONOMIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	210
Xolmurodova Durdona Otamurod qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ, СОЦИАЛЬНЫЕ И ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ	218
Саттарова Зухра Илхомовна	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING HUDUDIY INVESTITSIYA FAOLLIGIGA TA'SIRI	224
Toirjonov Sardorbek Dilshodjon o'g'li	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING BANDLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	229
Mamadaliyev Doniyorbek Shuhratbek o'g'li	
TOSHKENTDA KICHIK BIZNES KORXONALARIDA RAQAMLI TECHNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI: LOGIT VA PROBIT MODELLARI ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL.....	235
Hasan Ibragimov Mannonov Shahzod Toshmurod Qulmanov	
MOSLASHUVCHAN MENEJMENT VA UNING SIFAT BOSHQARUVIDAGI O'RNI.....	242
Ibroximova Zuhra Baxtiyor qizi	
IJTIMOYIY SOHANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI.....	247
Ro'zmetov Kamol Ibodullayevich Ibragimov Qayumbek Ikromovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	254
Muminov Bekzod Polvonovich	
KORPORATIV AXBOROT TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH KONSEPSIYASINING NAZARIY EVOLYUTSIYASI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR TASNIFI.....	263
Kuchkarov Ulug'bek Tahirovich	

KORPORATIV AXBOROT TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH KONSEPSIYASINING NAZARIY EVOLYUTSIYASI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR TASNIFI

Kuchkarov Ulug'bek Tahirovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Raqamli iqtisodiyot kafedrasini mustaqil tadqiqotchisi
E-mail: u.kuchkarov@tsue.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada korporativ axborot tizimlarini raqamlashtirish konsepsiyasining nazariy evolyutsiyasi o'rganilgan va zamonaviy yondashuvlar tasniflangan. Tushunchaning axborotlashtirishdan raqamli transformatsiyaga tomon rivojlanish bosqichlari aniqlangan. Zamonaviy yondashuvlar to'rt guruhga ajratilib, muallif tomonidan raqamlashtirishning ishchi ta'rifini taklif etilgan.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, korporativ tizimlar, raqamli transformatsiya, axborotlashtirish, raqamli iqtisodiyot, raqamli yetuklik.

Аннотация. В данной статье исследована теоретическая эволюция концепции цифровизации корпоративных информационных систем и классифицированы современные подходы к её изучению. Определены этапы развития данного понятия от информатизации к цифровой трансформации. Современные подходы разделены на четыре группы, а также предложено авторское рабочее определение цифровизации.

Ключевые слова: цифровизация, корпоративные системы, цифровая трансформация, информатизация, цифровая экономика, цифровая зрелость.

Abstract. This article examines the theoretical evolution of the concept of digitalization of corporate information systems and classifies contemporary approaches to its interpretation. The stages of development of the concept from informatization to digital transformation are identified. Modern approaches are grouped into four categories, and a working definition of digitalization is proposed by the author.

Keywords: digitalization, corporate systems, digital transformation, informatization, digital economy, digital maturity.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarning tez rivojlanishi korxonalarni boshqarish usullarini tubdan o'zgartirmoqda. Ishlab chiqarish, moliya, logistika va boshqaruv jarayonlarining raqamli platformalarga ko'chishi korporativ axborot tizimlarini nafaqat texnik vosita, balki korxonaga strategik rivojlanishining ajralmas qismiga aylantirdi. Bu jarayon axborotlashtirishdan raqamli transformatsiyaga tomon uzluksiz o'tishni aks ettiradi va korxonalar faoliyatining barcha bosqichlarini qamrab oladi.

O'zbekistonda korporativ tizimlarni raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni bilan tasdiqlangan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi iqtisodiyot tarmoqlarini raqamlashtirish, real sektor korxonalarida boshqaruv va ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish vazifalarini belgilab berdi [1]. Davlat siyosatining izchilligi 2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son Farmonda ham namoyon bo'ldi: "O'zbekiston – 2030" strategiyasiga kiritilgan o'zgartirishlarga ko'ra, strategiya maqsadlariga erishilishini monitoring qilish jarayonlarini to'liq raqamlashtirish vazifasi belgilandi [2]. Bu sharoitda korporativ tizimlarni raqamlashtirish konsepsiyasini ilmiy jihatdan asoslash dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, "korporativ tizimlarni raqamlashtirish" tushunchasi ilmiy adabiyotda yagona ta'rifga ega emas. Bir qator mualliflar uni axborotlashtirish yoki avtomatlashtirishning davomi sifatida talqin qilsa, boshqalari raqamli transformatsiya bilan tenglashtiradi. Tushunchaning bunday turlicha izohlanishi uning mazmunini

aniq belgilashni, raqamlashtirish darajasini o'lchashni va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishni qiyinlashtiradi. Atamalarda nomuvofiqlik nazariy tadqiqotlar bilan amaliy siyosat o'rtasidagi bog'liqlikni susaytiradi.

Mazkur muammo konsepsiyaning nazariy evolyutsiyasini izchil tahlil qilishni va zamonaviy yondashuvlarni tizimli tasniflashni taqozo etadi. Tushunchaning shakllanish bosqichlarini aniqlash va mavjud yondashuvlarni guruhlash korporativ tizimlarni raqamlashtirish bo'yicha nazariy asosni mustahkamlaydi.

Maqolaning maqsadi korporativ axborot tizimlarini raqamlashtirish konsepsiyasining nazariy evolyutsiyasini o'rganish va zamonaviy yondashuvlarni tasniflashdan iborat. Maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: tushunchaning rivojlanish bosqichlarini aniqlash; xorijiy va mahalliy olimlarning qarashlarini qiyosiy tahlil qilish; zamonaviy yondashuvlarni mezonlar asosida guruhlash; korporativ tizimlarni raqamlashtirishning ishchi ta'rifini shakllantirish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Iqtisodiyotni raqamlashtirish masalalari xorijiy olimlar tomonidan o'tgan asrning to'qsoninchi yillarida o'rganila boshlandi. "Raqamli iqtisodiyot" atamasini ilk bor kanadalik olim D. Tapkott 1994-yilda muomalaga kiritdi va raqamlashtirishning iqtisodiyotga ta'sirini tahlil qildi. U tranzaksiya xarajatlarining kamayishi va yangi biznes modellarning shakllanishini raqamlashtirishning asosiy afzalliklari sifatida ko'rsatdi [3]. E. Braynjolfsson va B. Kaxin o'z ishlarida raqamlashtirishni korxonalar va iste'molchilarni virtual muhitda bog'lovchi vosita sifatida ta'rifladilar [4].

T. Mesenburg raqamli iqtisodiyotning besh tarkibiy qismini ajratib ko'rsatdi va ularni statistik baholash mumkinligini asosladi. Olim korxonalarining elektron infratuzilmasi, elektron tijorat va an'anaviy tarmoqlar qiymatining o'zgarishini raqamli iqtisodiyotning o'lchanuvchi ko'rsatkichlari qatoriga kiritdi [5]. Bu yondashuv raqamlashtirishni sifat tavsifidan miqdoriy o'lchash darajasiga ko'tarishga imkon berdi.

Tushunchaning keyingi rivojlanishi uni axborotlashtirish bilan bog'lagan tadqiqotlarda aks etadi. V. A. Plotnikov raqamlashtirishni axborotlashtirishning zamonaviy bosqichi sifatida ta'riflaydi hamda uni axborotni yaratish, qayta ishlash, uzatish va saqlashda raqamli texnologiyalardan keng foydalanish bilan tavsiflaydi. Olim raqamlashtirish ishlab chiqarishning moslashuvchanligini oshirishi va mahsulot hayot siklini axborot jihatdan integratsiyalashga xizmat qilishini ta'kidlaydi [6]. I. A. Arenkov esa diqqatni korxonalar darajasiga qaratib, raqamli transformatsiya jarayonida korxonalar sifat o'zgarishi bosqichlaridan o'tishini, bu jarayon uning ishlab chiqarish, moliyaviy va axborot sohasidagi faoliyatini takomillashtirishda namoyon bo'lishini ko'rsatadi [7].

Mahalliy tadqiqotlarda korporativ boshqaruvni raqamlashtirish masalalari alohida o'rin tutadi. S. S. Gulomov iqtisodiy axborot tizimlarini avtomatlashtirilgan tarzda loyihalash va korxonalar boshqaruvida ulardan foydalanish masalalarini ishlab chiqdi [8]. E. Mo'minova va boshqa mualliflar sanoatni rivojlantirishda blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish hamda korxonalar kooperatsiyasida elektron savdo va elektron shartnomalarning o'rnini tadqiq etdilar [9].

Olib borilgan tahlil raqamlashtirish tushunchasi keng o'rganilganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda tushuncha asosan umumiy iqtisodiy yoki tarmoq darajasida talqin qilinadi. Korporativ axborot tizimlarini raqamlashtirish konsepsiyasining nazariy evolyutsiyasini izchil kuzatish va zamonaviy yondashuvlarni yagona mezonlar asosida tasniflash masalasi yetarlicha yoritilmagan. Bu holat mazkur maqolaning tadqiqot yo'nalishini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolaning nazariy va uslubiy asosini korporativ tizimlarni raqamlashtirish sohasida tadqiqot olib borayotgan xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlari tashkil etadi. Tadqiqotda muammoning nazariy xarakteridan kelib chiqib, empirik hisob-kitoblardan emas, balki tushunchalarni tahlil qilish va tizimlashtirish usullari qo'llanildi.

Tadqiqotda quyidagi usullardan foydalanildi. Abstrakt-mantiqiy usul raqamlashtirish tushunchasining mohiyatini ajratish va uning asosiy belgilarini aniqlash uchun qo'llanildi. Tarixiy-mantiqiy usul tushunchaning axborotlashtirishdan raqamli transformatsiyaga tomon rivojlanish bosqichlarini izchil kuzatish imkonini berdi. Qiyosiy tahlil usuli orqali turli mualliflarning ta'riflari va yondashuvlari o'zaro solishtirildi. Tasniflash usuli zamonaviy yondashuvlarni yagona mezonlar asosida guruhlashga xizmat qildi. Umumlashtirish usuli tahlil natijalarini jamlab, korporativ tizimlarni raqamlashtirishning ishchi ta'rifini shakllantirishga yo'naltirildi.

Tadqiqotning axborot bazasini retsenziyalanadigan ilmiy jurnallarda chop etilgan maqolalar, monografiyalar va dissertatsiyalar, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining raqamlashtirish sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlari tashkil etadi. Manbalar ularning ilmiy ishonchligi va rasmiy indekslanishi mezonlari bo'yicha tanlab olindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korporativ tizimlarni raqamlashtirish konsepsiyasi birdaniga shakllanmagan. U axborot texnologiyalarining korxonaga boshqaruviga kirib borishi bilan bog'liq holda bir necha bosqichda rivojlangan. Bu bosqichlarni ketma-ket tahlil qilish tushunchaning hozirgi mazmunini aniq belgilash imkonini beradi.

Dastlabki bosqich axborotlashtirish bilan bog'liq. O'tgan asrning oltmishinchi yillaridan boshlab korxonalarda hisoblash texnikasi axborotni saqlash va qayta ishlash vositasi sifatida qo'llanila boshlandi. Bu bosqichda alohida funksiyalarni qo'llab-quvvatlovchi mustaqil tizimlar yaratildi, biroq ular o'zaro bog'lanmagan holda faoliyat yuritdi. Axborotlashtirish keyingi rivojlanish uchun texnik asos vazifasini bajardi.

Ikkinchi bosqich avtomatlashtirish bilan tavsiflanadi. To'qsoninchi yillarga kelib korxonalarda boshqaruvning avtomatlashtirilgan tizimlari va integratsiyalashgan ma'lumotlar bazalari joriy etildi. Aynan shu bosqichda korporativ resurslarni rejalashtirish tizimlari shakllandi va boshqaruv jarayonlarini yagona axborot maydonida birlashtirish imkoni paydo bo'ldi. S. S. G'ulomov avtomatlashtirilgan iqtisodiy axborot tizimlarini loyihalash masalalarini aynan shu nuqtayi nazardan ishlab chiqdi [8]. Avtomatlashtirish mavjud jarayonlarni takomillashtirishga qaratilgan bo'lib, korxonaga biznes modelini o'zgartirmadi.

Uchinchi bosqich raqamlashtirish sifatida ajratiladi. D. Tapskott 1994-yilda "raqamli iqtisodiyot" atamasini muomalaga kiritib, raqamli texnologiyalar tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishi va yangi biznes modellarni yuzaga keltirishini ko'rsatdi [3]. T. Mesenburg raqamlashtirishni o'lchanuvchi ko'rsatkichlar tizimi orqali tavsifladi [5], V. A. Plotnikov esa uni axborotlashtirishning sifat jihatdan yangi bosqichi sifatida ta'rifladi [6]. Bu bosqichda diqqat markaziga axborotni raqamli shaklga o'tkazish emas, balki raqamli texnologiyalar yordamida jarayonlarni qayta tashkil etish masalasi ko'chdi. Internet, elektron tijorat va bulutli texnologiyalar korporativ tizimlarning ajralmas elementiga aylandi.

To'rtinchi bosqich raqamli transformatsiya bilan bog'liq. I. A. Arenkov raqamli transformatsiya jarayonida korxonaga sifat o'zgarishi bosqichlaridan o'tishini, bu jarayon uning ishlab chiqarish, moliyaviy va axborot faoliyatini qamrab olishini asosladi [7]. Bu bosqichda sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar, ashyolar interneti va raqamli platformalar korxonaga biznes modelini tubdan o'zgartiradi. Raqamli transformatsiya texnologiyalarni joriy etish bilan cheklanmaydi, balki korxonaga boshqaruv tuzilmasi, madaniyati va qiymat yaratish zanjirini qayta qurishni taqozo etadi.

Olib borilgan tahlil ikki tushunchani aniq ajratish zaruratini ko'rsatadi. Raqamlashtirish mavjud jarayonlarni raqamli texnologiyalar yordamida samaralashtirishni anglatganda, raqamli transformatsiya korxonaning biznes modelini sifat jihatdan o'zgartirishni bildiradi. Adabiyotda bu ikki tushunchaning aralashtirilishi konsepsiyani talqin qilishdagi nomuvofiqlikning asosiy sabablaridan biridir. Bosqichlarning ketma-ketligi har bir keyingi bosqich oldingisini inkor etmasligini, balki uni yangi darajada qamrab olishini ko'rsatadi.

Korporativ tizimlarni raqamlashtirishga bo'lgan zamonaviy qarashlar turlicha bo'lib, ularni raqamlashtirishning mohiyati nimada deb qaralishiga ko'ra guruhlash mumkin. Tahlil to'rtta asosiy yondashuvni ajratish imkonini beradi.

Texnologik yondashuv raqamlashtirishni zamonaviy axborot texnologiyalarini korxonaga joriy etish sifatida talqin qiladi. Bu yondashuv tarafdorlari diqqatni raqamli infratuzilmaga, dasturiy mahsulotlarga va texnik yechimlarga qaratadi. T. Mesenburgning raqamli iqtisodiyotni o'lchanuvchi tarkibiy qismlar orqali tavsiflashi shu yo'nalishga yaqin turadi [5]. Yondashuvning cheklanishi shundaki, u texnologiyani maqsad sifatida ko'radi va boshqaruv hamda qiymat jihatlarini ikkinchi darajaga suradi.

Jarayonga yo'naltirilgan yondashuv raqamlashtirishni korxonaga biznes jarayonlarini optimallashtirish vositasi sifatida qaraydi. Bu yondashuvda asosiy e'tibor ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarining samaradorligini oshirish hamda ularning moslashuvchanligini ta'minlashga qaratiladi. V. A. Plotnikovning ishlab chiqarish moslashuvchanligi va mahsulot hayot siklini axborot jihatdan integratsiyalash haqidagi qarashlari bu yo'nalishga mos keladi [6]. Yondashuv jarayonlarni takomillashtirishga qaratilgani bilan korxonaga strategiyasini yetarlicha qamrab olmaydi.

Qiymatga yo'naltirilgan yondashuv raqamlashtirishni korxonaga uchun yangi qiymat yaratish manbai sifatida talqin qiladi. Bu yondashuv tranzaksiya xarajatlarning kamayishi, yangi biznes modellari va iste'molchi uchun qo'shimcha qiymat masalalariga urg'u beradi. D. Tapskottning raqamlashtirish yangi biznes modellarni yuzaga keltirishi haqidagi qarashi shu yo'nalishning asosini tashkil etadi [3]. Yondashuv iqtisodiy natijaga qaratilgani bilan texnologik va tashkiliy jihatlarini to'liq yoritmaydi.

Strategik-transformatsion yondashuv raqamlashtirishni korxonaga biznes modelini sifat jihatdan o'zgartiruvchi strategik jarayon sifatida qaraydi. Bu yondashuvda raqamlashtirish boshqaruv tuzilmasi, korxonaga madaniyati va qiymat yaratish zanjirini qayta qurish bilan bog'lanadi. I. A. Arenkovning raqamli transformatsiya korxonani sifat o'zgarishi bosqichlaridan o'tkazishi haqidagi qarashi bu yo'nalishga tegishli [7]. Yondashuv eng keng qamrovli bo'lgani bilan amalga oshirishda katta resurs va tashkiliy o'zgarishlarni talab qiladi (1-jadval).

Yondashuv	Asosiy e'tibor markazi	Ilmiy asos	Cheklanishi
Texnologik	Raqamli infratuzilma va texnologiyalar	Mesenburg [5]	Texnologiya maqsad sifatida ko'riladi
Jarayonga yo'naltirilgan	Biznes jarayonlar samaradorligi	Plotnikov [6]	Strategiya yetarlicha qamralmaydi
Qiymatga yo'naltirilgan	Yangi qiymat va biznes modellar	Tapkott [3]	Tashkiliy jihatlar to'liq yoritilmaydi
Strategik-transformatsion	Biznes model va boshqaruvni qayta qurish	Arenkov [7]	Katta resurs va o'zgarish talab etadi

Manba: muallif tomonidan tuzilgan.

Jadvaldan ko'rinadiki, har bir yondashuv raqamlashtirishning muayyan jihatini aks ettiradi, biroq uni bir yoqlama talqin qiladi. Korporativ tizimlarni raqamlashtirishni to'liq tushunish uchun bu yondashuvlarni o'zaro bog'liq holda qarash zarur.

Yuqorida ajratilgan to'rt yondashuv bir-birini inkor etmaydi, balki raqamlashtirishning turli darajalarini aks ettiradi. Ularni o'zaro bog'liq holda qarash korporativ tizimlarni raqamlashtirishning yaxlit manzarasini yaratadi. Texnologik yondashuv raqamlashtirishning moddiy-texnik poydevorini, jarayonga yo'naltirilgan yondashuv uning amalga oshish mexanizmini, qiymatga yo'naltirilgan yondashuv uning iqtisodiy maqsadini, strategik-transformatsion yondashuv esa uning oliy darajasini ifodalaydi.

Bu darajalarning o'zaro munosabati ketma-ket tuzilishga ega. Raqamli infratuzilma biznes jarayonlarini samaralashtirish uchun zarur shart bo'lib xizmat qiladi. Jarayonlarning samaradorligi o'z navbatida yangi qiymat yaratish imkonini beradi. Yangi qiymatning tizimli shakllanishi esa korxonada biznes modelini sifat jihatdan o'zgartirishga, ya'ni raqamli transformatsiyaga olib keladi. Shu bois raqamlashtirishni faqat bitta yondashuv doirasida talqin qilish tushunchaning mazmunini toraytiradi.

Olib borilgan tahlil asosida korporativ tizimlarni raqamlashtirishning quyidagi ishchi ta'rifini taklif etamiz. Korporativ tizimlarni raqamlashtirish — bu raqamli texnologiyalarni integratsiyalashgan holda qo'llash orqali korxonada axborot tizimlarini bosqichma-bosqich o'zgartirish jarayoni bo'lib, u biznes jarayonlarini optimallashtirish, yangi qiymat yaratish hamda korxonada biznes modeli va boshqaruv tuzilmasini sifat jihatdan qayta qurishni qamrab oladi. Bu ta'rif raqamlashtirishni texnologik, jarayoniy, qiymatli va strategik jihatlarni birlashtirgan holda tavsiflaydi.

Taklif etilgan ta'rif amaliy ahamiyatga ega. U raqamlashtirish darajalarini ajratish imkonini beradi va korxonaning qaysi bosqichda turganini aniqlashga xizmat qiladi. Bu esa raqamlashtirish darajasini baholash va tegishli tavsiyalar ishlab chiqish uchun nazariy asos yaratadi. Shu tariqa konsepsiyaning nazariy evolyutsiyasi va yondashuvlar tasnifi korporativ tizimlarni raqamlashtirish bo'yicha keyingi empirik tadqiqotlarning metodologik asosini mustahkamlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot korporativ tizimlarni raqamlashtirish konsepsiyasi uzluksiz rivojlanish natijasi ekanini ko'rsatdi. Tushuncha to'rt bosqichda shakllangan: axborotlashtirish, avtomatlashtirish, raqamlashtirish va raqamli transformatsiya. Har bir bosqich oldingisini inkor etmaydi, balki uni yangi sifat darajasida qamrab oladi. Bosqichlarning ketma-ketligini aniqlash tushunchaning hozirgi mazmunini belgilash imkonini berdi.

Tahlil raqamlashtirish va raqamli transformatsiya tushunchalarini aniq ajratish zarurligini asosladi. Raqamlashtirish mavjud jarayonlarni raqamli texnologiyalar yordamida samaralashtirishni anglatadi, raqamli transformatsiya korxonada biznes modelini sifat jihatdan o'zgartirishni bildiradi. Bu ikki tushunchaning adabiyotda aralashtirilishi konsepsiyani talqin qilishdagi nomuvofiqlikning asosiy sababidir.

Zamonaviy yondashuvlar raqamlashtirishning mohiyati qanday talqin qilinishiga ko'ra to'rt guruhga ajratildi: texnologik, jarayonga yo'naltirilgan, qiymatga yo'naltirilgan va strategik-transformatsion. Har bir yondashuv raqamlashtirishning muayyan jihatini aks ettiradi, biroq uni bir yoqlama tavsiflaydi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi korporativ tizimlarni raqamlashtirish yondashuvlarining yagona mezon asosidagi tasnifini ishlab chiqish va texnologik, jarayoniy, qiymatli hamda strategik jihatlarni birlashtirgan ishchi ta'rifni taklif etishdan iborat. Taklif etilgan ta'rif raqamlashtirish darajalarini ajratish va korxonaning rivojlanish bosqichini aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari amaliy ahamiyatga ega. Shakllantirilgan nazariy asos raqamlashtirish darajasini baholash va tegishli tavsiyalar ishlab chiqish uchun metodologik poydevor yaratadi. Keyingi tadqiqotlarda taklif etilgan ta'rif va tasnif asosida tarmoq korxonalarini raqamlashtirish darajasini empirik baholash maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. <https://lex.uz/docs/5030957>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son Farmoni. "Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida". <https://lex.uz/docs/8050769>
3. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. – New York: McGraw-Hill, 1996. – 342 p.
4. Brynjolfsson E., Kahin B. Understanding the Digital Economy: Data, Tools, and Research. – Cambridge, MA: MIT Press, 2002. – 408 p.
5. Mesenbourg T. Measuring the Digital Economy // The Netcentric Economy Symposium. – University of Maryland, 2001. – URL: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/working-papers/2001/econ/umdigital.pdf>
6. Плотников В. А. Цифровизация производства: теоретическая сущность и перспективы развития в российской экономике // Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета. – 2018. – № 4 (112). – С. 16–24.
7. Аренков И. А., Смирнов С. А., Шарафутдинов Д. Р., Ябурова Д. В. Трансформация системы управления предприятием при переходе к цифровой экономике // Российское предпринимательство. – 2018. – Т. 19, № 5. – С. 1711–1722.
8. Гулямов С. С., Мусалиев А. А., Хашимходжаев Ш. И. Проектирование автоматизированных экономических информационных систем: учебник. – Ташкент: ТГЭУ, 2007. – 343 с.
9. Muminova E., Honkeldiyeva G., Kurpayanidi K., Akhunova S., Hamdamova S. Features of Introducing Blockchain Technology in Digital Economy Developing Conditions in Uzbekistan // E3S Web of Conferences. – 2020. – Vol. 159. – Article 04023.
10. Vial G. Understanding Digital Transformation: A Review and a Research Agenda // Journal of Strategic Information Systems. – 2019. – Vol. 28, No. 2. – P. 118–144.
11. Verhoef P. C., Broekhuizen T., Bart Y., Bhattacharya A., Dong J. Q., Fabian N., Haenlein M. Digital Transformation: A Multidisciplinary Reflection and Research Agenda // Journal of Business Research. – 2021. – Vol. 122. – P. 889–901.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>